

PREVENTIVNÍ PROGRAM

Škola Čejov

školní rok 2020/2021

Název školy	Základní škola a Mateřská škola Čejov, okres Pelhřimov
Adresa	Čejov 4, 396 01 Humpolec
Zřizovatel	Obec Čejov
IČO	70983801
Ředitelka školy	Mgr. Zuzana Žaloudková, MBA
E-mail:	reditel@skolacejov.cz
Telefon:	606 669 229
Metodiky prevence	Bc. Ivana Kmochová
E-mail:	736 442 694
Telefon:	skola.cejov@email.cz

Minimální preventivní program je dokument školy zaměřený zejména na výchovu žáků ke zdravému životnímu stylu, na jejich osobnostní a sociální rozvoj a rozvoj jejich sociálně komunikativních dovedností.

Nárůst rizikového chování obecně včetně rizik návykových látek se týká i dětí školního věku. Děti, které navštěvují základní školu, patří k nejhroženější skupině. Primární prevenci právě v době základní školní docházky má poskytnout žákům potřebné informace formou, která je přiměřená jejich věku. Z tohoto důvodu vznikl program primární prevence rizikového chování včetně primární prevence užívání návykových látek. Minimální preventivní program vychází z Metodického pokynu ministra školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci sociálně patologických jevů u dětí a mládeže č. j. 21291/2010-28 a Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2019 – 2027 a Akční plán realizace na období 2019 – 2021. Jde o komplexní systémový prvek v realizaci preventivních aktivit, program je nejméně jednou ročně vyhodnocován, sleduje se účinnost, průběh, měří se efektivita jednotlivých aktivit.

1. ÚVODNÍ INFORMACE

Charakteristika regionu

Správní obvod Humpolec se rozkládá v severozápadní části Vysočiny. V rámci správního území se nachází celkem 25 obcí; tento správní obvod patří mezi nejmenší v kraji. Na celkovém počtu obyvatel a na území kraje se podílí více než třemi procenty. Region charakterizuje výhodná poloha u dálnice D1 a zároveň ve středu ČR, velká území vyčleněná pro rozvoj výroby a skladování, nízká nezaměstnanost a tradiční strojírenský a dřevozpracující průmysl.

Obec Čejov se nachází severovýchodně od města Humpolec, ve vzdálenosti cca 3 km. Obec se skládá ze dvou místních částí Čejov a Hadina (1 km západně od Čejova). Podle dat ČSÚ v obci aktuálně žije 616 obyvatel.

Charakteristika školy

Škola stojí v centru obce. Jedná se o malotřídní základní školu, jejímž zřizovatelem je obec Čejov. Školu navštěvují žáci z Čejova, z okolních obcí (Světlický Dvůr, Kejžlice) a z Humpolce. Ve škole je integrován jeden žák se zdravotním postižením a dva žáci jiných národností (Moldávie, Ukrajina). Škola je prostorově kompaktní, neexistují zde prostory, kde je možno zásadně předpokládat výskyt rizikového chování u žáků.

Charakteristika pedagogického sboru

Na škole vyučují převážně pedagogové s aprobační učitelské 1. stupně. Ve školní družině výuku zajišťují pedagogové s aprobační vychovatelství.

2. MINIMÁLNÍ PREVENTIVNÍ PROGRAM

Primární prevence rizikového chování u dětí v působnosti naší školy je zaměřena na:

a) předcházení rizikovým jevům v chování žáků:

- * záškoláctví
- * šikana, rasismus, xenofobie, vandalismus
- * kriminalita, delikvence
- * užívání návykových látek
- * závislost na politickém a náboženském extremismu
- * netolismus (virtuální drogy)
- * patologické hráčství (gambling)

b) rozpoznání a zajištění včasné intervence zejména v případech:

- * domácího násilí
- * týrání a zneužívání dětí, včetně komerčního sexuálního zneužívání –
- * ohrožování mravní výchovy mládeže –
- * poruch příjmu potravy (mentální bulimie, mentální anorexie)

Základním principem strategie primární prevence rizikového chování u dětí ve školství je výchova žáků ke zdravému životnímu stylu, k osvojení pozitivního sociálního chování a zachování integrity osobnosti.

Nespecifická primární prevence zahrnuje veškeré aktivity podporující zdravý životní styl a osvojování pozitivního sociálního chování prostřednictvím smysluplného využívání a organizace volného času, například zájmové, sportovní a volnočasové aktivity a jiné programy, které vedou k dodržování určitých společenských pravidel, zdravého rozvoje osobnosti, k odpovědnosti za sebe a své jednání.

Specifická primární prevence zahrnuje aktivity a programy, které jsou zaměřeny specificky na předcházení a omezování výskytu jednotlivých forem rizikového chování žáků.

Jedná se o:

- a) všeobecnou prevenci, která je zaměřena na širší populaci, aniž by byl dříve zjišťován rozsah problému nebo rizika,
- b) selektivní prevenci, která je zaměřena na žáky, u nichž lze předpokládat zvýšenou hrozbu rizikového chování,
- c) indikovanou prevenci, která je zaměřena na jednotlivce a skupiny, u nichž byl zaznamenán vyšší výskyt rizikových faktorů v oblasti chování.

Cílové skupiny

1. Hlavní cílovou skupinu tvoří žáci 1. - 5. ročníku školy, se zvláštním přihlédnutím k dětem ze sociálně slabšího a málo podnětného rodinného prostředí, dětem jiných národností, dětem s nízkým hodnocením a s některými typy specifických poruch chování.
2. Pedagogové, se zvláštním přihlédnutím k pedagogům bez odborné kvalifikace.
3. Rodiče dětí navštěvujících naši školu

Cíle prevence na škole

Dlouhodobým cílem prevence na škole je ve spolupráci s rodiči a ostatními institucemi formovat osobnost žáka, která je s ohledem na svůj věk schopná orientovat se v dané problematice, zkoumat ji, ptát se a činit správná rozhodnutí. Osobnost, která si bude vážit svého zdraví, bude si umět zorganizovat svůj vlastní volný čas a bude umět zvládat sociální dovednosti.

Činnost školy zaměřit na podmínky vzdělávání, ve kterých si žáci upevňují pozitivní vlastnosti a návyky, které jim pomohou v krizových situacích přijmout nejvhodnější řešení.

Posilovat komunikaci mezi učitelem, rodiči a žákem, posilování sebevědomí, sebeúcty a vzájemné úcty, řešení konfliktů a překonávání překážek. Zároveň posilovat otevřenou komunikaci mezi dětmi v prostředí třídních kruhů či školního sněmu.

Vytvářet podmínky pro kladné postoje pedagogických pracovníků a ostatních zaměstnanců školy k problematice prevence rizikového chování.

Střednědobé cíle:

- 1) zajistit pravidelnou práci s třídním kolektivem
- 2) podporovat vzájemnou komunikaci a spolupráci žáků (pravidelný ranní kruh, evaluace na konci vyučování)
- 3) pravidelná neformální setkávání pedagogů,
- 4) podporovat u rodičů zájem o dění ve škole (třídní setkání, triády),
- 5) prohlubovat další vzdělávání pedagogických pracovníků v daných tématech,
- 6) podporovat pravidelné a efektivní třídní aktivity za účelem stálého a včasného monitorování, možných problémů k řešení.

Témata primární prevence a ukazatelé úspěšnosti

Prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže se v tomto školním roce zaměřuje především na aktivity v oblastech prevence:

A) Prevence drogových závislostí, alkoholu a kouření

- * Předcházet užívání návykových látek, včetně alkoholu a tabáku.
- * Oddálit první kontakt s návykovými látkami.
- * Podporovat žáky v jejich nápadech, potřebách a tvořivosti.
- * Podněcovat žáky k pravidelným sportovním a zájmovým činnostem.

Ukazatelé úspěchu

- * Mezi žáky nekolují zažitá mýta o drogách; žáci znají nebezpečí jejich užívání
- * Ve škole je zdravé motivující prostředí, utvářené za pomoci žáků, vycházející z jejich potřeb, nápadů.
- * Žáci vyhledávají mimoškolní činnosti.
- * Žáci mají zájem o diskuse na toto téma s učiteli.
- * Žáci jsou dobře informováni a vědí, na koho se obrátit.

B) Prevence šikany, projevů xenofobie, rasismu a antisemitismu

Základem prevence šikanování a násilí na školách je podpora pozitivních vzájemných vztahů mezi žáky a mezi žáky a učiteli. Škola při efektivní realizaci prevence šikanování usiluje o vytváření bezpečného prostředí. Za tím účelem se snaží:

- * podporovat solidaritu a toleranci.
- * podporovat vědomí sounáležitosti.
- * posilovat a vytvářet podmínky pro zapojení všech žáků do aktivit třídy a školy
- * uplatňovat spolupráci mezi dětmi a rozvíjí jejich vzájemný respekt
- * předcházet šikaně, jejím projevům, stádiím a formám
- * vyvracet předsudky a pěstovat úctu k životu
- * posilovat a rozvíjet zdravé vrstevnické vztahy

Další cíle:

- * realizovat pravidelné třídnické hodiny
- * podporovat sociální dovednosti žáků vůči tlaku vrstevnické skupiny
- * zajistit bezpečnost žáků ve škole před vyučováním, o přestávkách
- * při rozpoznávání šikany postupovat dle pokynů MŠMT

Ukazatelé úspěchu

- * mezi žáky nebudí šikana
- * mají zdravé sebevědomí a pozitivní přístup k okolí
- * samostatně myslí a rozhodují se, otevřeně říkají svůj názor, jsou tolerantní
- * mají zájem a potřebu pospolitosti třídy (společné akce, výlety)
- * mezi žáky panuje atmosféra důvěry a bezpečí
- * mají potřebu řešit své konflikty a ve spolupráci s učitelem hledat řešení.

C) Prevence rizikového sexuálního zneužívání a týrání

- * posilovat a upevňovat obecně uznávané hodnoty – rodina, mateřství, láska, ...
- * předcházet rizikům sexuálního zneužívání, týrání a zanedbávání – pedofilie, sexuálního zneužívání, pornografie, znásilnění, ..
- * předkládat témata sexuální výchovy jako přirozenou věc – pohlavní styk, odlišnosti obou pohlaví, homosexualita, úchylky,..
- * podporovat zdravé sebevědomí žáků a citlivě přistupovat k jejich problémům

Ukazatele úspěchu:

- * žáci dokáží říci NE a umějí ho i přijmout – asertivní jednání
- * žáci dokáží rozlišit pozitiva a negativa sexuálního jednání
- * žáci k sexu zaujímají zodpovědný postoj – znají rizika i pozitiva
- * žáci mají kladný postoj k obecně uznávaným hodnotám – rodina, mateřství, ...
- * žáci mají potřebu diskutovat na toto téma s učiteli

D) Prevence kriminality a delikvence (dle pokynu MŠMT), právní odpovědnost

- * vysvětlit a popsat základní projevy kriminality a delikvence (krádeže, násilí, vandalismus,...)
- * vysvětlit jednotlivé dílčí mechanismy a dynamiku trestných činů, přestupků (co se děje před, proč, co se děje potom, jak se cítí oběť,...)
- * zasvětit žáky do Školního řádu a pravidel obecně,
- * zasadit se o to, aby žáci znali svá práva ve společnosti - dětská práva, Chartu práv dítěte, Ústavu ČR apod.
- * upevňovat základní pravidla a hodnoty společenského chování

Ukazatelé úspěchu

- * žáci si jsou vědomi následků spáchání přestupku a trestného činu
- * žáci znají školní řád a jsou srozuměni s důsledky případného porušení
- * žáci respektují, znají základní lidská práva a hodnoty společenského chování
- * žáci vědí, na koho se obrátit v případě potíží, a to nejen na půdě školy
- * žáci mají důvěru v pedagogický sbor

E) Prevence záškoláctví

- * snížit počet zameškaných hodin
- * spolupracovat s jinými subjekty na dodržování povinné školní docházky (sociální odbor, policie)

Ukazatelé úspěchu:

- * počet zameškaných neomluvených hodin je nízký
- * žáci jeví zájem o výuku a jiné školní aktivity
- * škola má dobré vztahy s úřady a jinými subjekty

F) Zdravý životní styl, prevence vzniku poruch příjmu potravy, ekologie

- * podporovat zdravý životní styl žáků – životospráva, duševní hygiena, režim dne, stres,...
- * upevňovat kladný vztah ke svému tělu
- * seznámit žáky s různými styly života – vrcholový sport, modelky, vegetariánství,
- * předcházet negativním vlivům medií a reklamy (tisk, TV, PC)
- * předcházet vzniku poruch příjmu potravy – anorexie, bulimie, diety, obezita,...
- * upevňovat a rozvíjet kladný vztah k životnímu prostředí – ekologii
- * naučit žáky poskytnout první pomoc a orientovat se v integrovaném záchranném systému

Ukazatelé úspěchu

- * žáci mají zájem o zdravý životní styl – účelně využívají svůj volný čas, umějí odpočívat
- * žáci dbají o svůj zevnějšek a tělo (aktivně sportují, vyhledávají pohyb...)
- * žáci znají negativa a pozitiva různých stylů života
- * žáci přemýšlí o vlivu medií a reklamy na jejich život a mají potřebu o tom diskutovat
- * žáci mají kladný vztah k přírodě a životnímu prostředí

G) Prevence virtuálních drog - patologického hráčství a závislosti na počítačových hrách

- * seznámit žáky se základními pojmy virtuálních drog – TV, PC, Reality show, výherní automaty, sázení,...
- * předcházet zdravotním, sociálním a psychickým poškozením v důsledku přílišného užívání virtuálních drog

- * stanovit a posilovat v žácích pravidla pro užívání virtuálních drog

Ukazatelé úspěchu

- * žáci znají základní pojmy, pozitiva a negativa virtuálních drog
- * žáci si jsou vědomi pravidel pro užívání virtuálních drog a znají následky jejich porušování
- * žáci nevyhledávají pouze hry s tematikou násilí, zabíjení a dalších kriminálních činů

3. ŘÍZENÍ A REALIZACE PREVENTIVNÍCH AKTIVIT

Ředitelka školy

Vytváří podmínky pro předcházení vzniku rizikového chování zejména:

- 1) zabezpečením poskytování poradenských služeb ve škole se zaměřením na primární prevenci rizikového chování,
- 2) koordinací tvorby a kontrolou realizace včetně pravidelného vyhodnocování Minimálního preventivního programu a začleněním školního preventivního programu do života školy,
- 3) řešením aktuálních problémů souvisejících s výskytem rizikového chování ve škole,
- 4) jmenuje školního metodika prevence - pedagogického pracovníka, který má pro výkon této činnosti předpoklady a umožní mu studium k výkonu specializovaných činností v oblasti prevence rizikového chování,
- 5) podporou týmové spolupráce školního metodika, třídních učitelů a dalších pedagogických pracovníků školy při přípravě, realizaci a vyhodnocování Minimálního preventivního programu,
- 6) spoluprací s metodikem prevence v PPP a s krajským školským koordinátorem prevence,
- 7) podporou aktivit příslušného obecního úřadu zaměřených na využívání volného času žáků se zřetelem k jejich zájmům a jejich možnostem a spolupráci se zájmovými sdruženími a dalšími subjekty.

Školní metodik prevence

Provádí metodické a koordinační činnosti:

- 1) koordinuje tvorbu a kontrolu realizace preventivního programu školy.
- 2) koordinuje a participuje na realizaci aktivit školy zaměřených na prevenci záškoláctví, závislostí, násilí, vandalismu, sexuálního zneužívání, zneužívání sektami, prekriminálního a kriminálního chování, rizikových projevů sebepoškozování a dalších sociálně patologických jevů.
- 3) metodicky vede činnosti pedagogických pracovníků školy v oblasti prevence rizikového chování (vyhledávání problémových projevů chování, preventivní práce s třídními kolektivy apod.).

- 4) koordinuje vzdělávání pedagogických pracovníků školy v oblasti prevence rizikového chování.
- 5) koordinuje přípravu a realizaci aktivit zaměřených na zapojování multikulturních prvků do vzdělávacího procesu a na integraci žáků/cizinců; prioritou v rámci tohoto procesu je prevence rasismu, xenofobie a dalších jevů, které souvisí s otázkou přijímání kulturní a etnické odlišnosti.
- 6) koordinuje spolupráci školy s orgány státní správy a samosprávy, které mají v kompetenci problematiku prevence rizikového chování, s metodikem preventivních aktivit v poradně a s odbornými pracovišti (poradenskými, terapeutickými, preventivními, krizovými, a dalšími zařízeními a institucemi), které působí v oblasti prevence rizikového chování.
- 7) kontaktuje odpovídající odborné pracoviště a participuje na intervenci a následné péči v případě akutního výskytu rizikového chování.
- 8) shromažďuje odborné zprávy a informace o žácích v poradenské péči specializovaných poradenských zařízení v rámci prevence rizikového chování v souladu s předpisy o ochraně osobních údajů.
- 9) vede písemné záznamy umožňující doložit rozsah a obsah činnosti školního metodika prevence, navržená a realizovaná opatření

V rámci informační činnosti:

- 1) Zajišťuje a předává odborné informace o problematice rizikového chování, o nabídkách programů a projektů, o metodách a formách specifické primární prevence pedagogickým pracovníkům školy.
- 2) Prezentuje výsledky preventivní práce školy, získávání nových odborných informací a zkušeností.
- 3) Vede a průběžně aktualizuje databázi spolupracovníků školy pro oblast prevence rizikového chování (orgány státní správy a samosprávy, střediska výchovné péče, poradny, zdravotnická zařízení, Policie ČR, orgány sociální péče, nestátní organizace působící v oblasti prevence, centra krizové intervence a další zařízení, instituce i jednotliví odborníci).

V rámci poradenské činnosti:

- 1) Vyhledává a orientačně šetří žáky s rizikem či projevy rizikového chování; poskytuje poradenské služby těmto žákům a jejich zákonným zástupcům, případně zajišťuje péči odpovídající odborného pracoviště (ve spolupráci s třídními učiteli).
- 2) Spolupracuje s třídními učiteli při zachycování varovných signálů spojených s možností rozvoje rizikového chování u jednotlivých žáků a tříd a participace na sledování úrovně rizikových faktorů, které jsou významné pro rozvoj rizikového chování ve škole
- 3) Připravuje podmínky pro integraci žáků se specifickými poruchami chování ve škole a koordinace poskytování poradenských a preventivních služeb těmto žákům školou a specializovanými školskými zařízeními.

Třídní učitel:

- 1) Spolupracuje se školním metodikem prevence (VP) na zachycování varovných signálů, podílí se na realizaci Minimálního preventivního programu a na pedagogické diagnostice vztahů ve třídě.
- 2) Formuje vytváření vnitřních pravidel třídy, která jsou v souladu s ostatními pravidly a školním řádem, dbá na jejich dodržování (vytváří otevřenou bezpečnou atmosféru a pozitivní sociální klima ve třídě); podporuje rozvoj pozitivních sociálních interakcí mezi žáky třídy.
- 3) Zprostředkovává komunikaci s ostatními členy pedagogického sboru a je garantem spolupráce školy se zákonnými zástupci žáků třídy.
- 4) Získává a udržuje si přehled o osobnostních zvláštностech žáků třídy a o jejich rodinném zázemí.

Pedagogové:

Věnují se v rámci výuky rozvoji kompetencí žáků v oblasti sociálních dovedností, učí podle principů a metod ŠVP školy. Na pedagogických radách vzájemně hodnotí dané období, konzultují případné problémy, navrhují opatření.

4. METODY A FORMY PRÁCE

V rámci výuky budou využívány následující metody a formy práce:

- * aktivní sociální učení dětí navzájem
- * školní kruhy
- * sdílení informací
- * individuální přístup k žákům
- * samostatná práce
- * přednášky, besedy
- * dramatická výchova, sociální hry, hraní rolí, obhajoba názoru, trénování způsobu odmítání
- * skupinová práce ve třídě
- * projektový výuka

5. VZDĚLÁVNÍ TÝMU PREVENCE

Základ realizačního týmu tvoří školní metodik prevence, vedení školy a třídní učitelé. Hlavní podíl na dalším rozvíjení znalostí a dovedností související s prevencí rizikového chování spočívá v samostudiu všech účastníků. Pro pedagogy podílející se na realizaci MPP je metodickým pomocníkem školní metodik prevence, který pro ně vyhledává nové informace a podněty.

6. PRIMÁRNÍ PREVENCE V RÁMCI VÝUKY PŘEDMĚTŮ

Prevence rizikového chování je součástí ŠVP. Preventivní témata jsou nejčastěji frekventována v hodinách:

- a) prvouky
- b) přírodovědy
- c) vlastivědy
- d) tělesné výchovy
- e) českého jazyka

Různé aspekty preventivního působení jsou mezipředmětově koordinovány. Prevenci aktuálně provádíme vždy, když nastane vhodná situace (např. dotazy dětí, schůzka rodičů, problém ve třídě).

Na konci vzdělávacího období (I. stupeň ZŠ) děti:

- * definují rodinu jako zázemí a útočiště,
- * zvládají rozdíly v komunikaci s dětmi a dospělými,
- * mají základní sociální dovednosti,
- * umí se chránit před cizími lidmi,
- * mají základní zdravotní návyky,
- * efektivně organizují svůj volný čas,
- * rozliší léky a návykové látky,
- * znají negativní účinky alkoholu, tabáku a dalších návykových látkách,
- * mají představu o následcích užívání návykových látek,
- * umí odmítnout.

7. NADSTAVBOVÉ AKCE ŠKOLY

- a) Jednorázové akce - viz plán aktivit školy
- b) Nabídka zájmových kroužků: - aktivity školní družiny
- c) Nabídka SVŠ Humpolec, ZUŠ a dalších organizací v rámci města Humpolec

8. SPOLUPRÁCE S RODIČI A VZÁJEMNÁ INFORMOVANOST

Problémy spojené s formami rizikového chování chceme řešit ve vzájemné spolupráci s rodiči. Pro zajištění efektivity preventivních programů je důležitá informovanost rodičů a žáků školy. Rodiče jsou informováni na třídních schůzkách, triádách, na webových stránkách a dalším.

9. EVALUACE MPP

Při hodnocení MPP využíváme kvantitativní (počet realizovaných akcí, počet zapojených žáků – apod.) a kvalitativní ukazatele. Hodnotíme integraci preventivních témat do výuky, jednotlivé akce, besedy a přednášky např. formou anketních lístků pro žáky a rodiče, které budou zadávány za celkové období školního roku. Další možností evaluace je monitoring

chování žáků během školního života, vyučovacích hodin, školních výletech a pobytových akcích. Výsledek monitoringu bude použit k vypracování kvalitativní analýzy. Důležitým vodítkem k hodnocení jsou také reakce dětí v rámci kruhů. Pro evaluaci programu chceme získávat informace i od rodičů a široké veřejnosti o chování žáků mimo školu.

10. ROZPOČET MPP NA ROK 2020/2021

Rozpočet bude stanoven na základě reálných potřeb v průběhu školního roku.

PŘÍLOHA 1:

POSTUP PŘI ŘEŠENÍ ŠIKANY

Šikanování má ve svých projevech velice různou podobu. Mezi základní formy šikany patří:

- 1) verbální šikana, přímá a nepřímá
- 2) psychická šikana (součástí je i kyberšikana)
- 3) fyzická šikana, přímá a nepřímá (patří sem i krádeže a ničení majetku oběti).
- 4) smíšená šikana, kombinace verbální a fyzické šikany (násilné a manipulativní příkazy apod.).

Scénář při vyšetřování počáteční šikany

1. odhad o jak závažný problém jde (informování vedení školy a metodika prevence)
2. rozhovor s informátory a oběťmi
3. nalezení vhodných svědků
4. individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky
5. ochrana oběti
6. rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi nimi
7. rozhovor s rodiči oběti
8. práce s celou třídou

ad 1) Odhad o jak závažný problém jde PhDr. Kolář (Bolest šikanování) rozlišuje 5 stádií, ve kterých se šikana vyvíjí. V podstatě jde o to, abychom se rozhodli, jestli budeme problém řešit sami (stádium 1 až max. 3) nebo jej postoupíme specializované instituci. V případě, že se rozhodneme pro vlastní zásah, je velmi dobré si stanovit intervenční tým. Zpravidla jde o ředitele, třídního učitele, školního metodika prevence. Než se pustíme do vlastní akce, je dobré mít zajištěno organizační zázemí. Jde např. o uvolnění některých žáků či učitelů z hodin, zvýšený dozor o přestávkách, časový prostor pro třídního učitele a metodika apod. V obecné rovině sdělíme informaci kolegům.

ad 2) Na počátku zjišťujeme vnější obraz šikanování. Hovoříme s těmi, kdo na šikanování upozornili. Mohou to být učitelé, rodiče žáka, spolužáci nebo kdokoli jiný. V žádném případě zatím nevyšetřujeme u těch, kteří jsou podezřelými pachateli. Při rozhovoru přijímáme fakta tak, jak jsou podána – nezpochybňujeme, nereagujeme obranně, snažíme se být důvěřiví ... Na místě ocenění toho, kdo s informacemi přišel – není to jednoduché se rozhodnout. Škola by měla být na tuto situaci připravená. Jak technicky – existuje prostor, kde si můžeme v klidu a bez rušení diskrétně povídat, tak organizačně – je zde někdo, kdo ví co a jak. Pokud jde o rodiče, měli by být ubezpečeni, že jim pomůžeme, domluvíme se s nimi na případně ochraně dítěte a vzájemné spolupráci. Naznačíme jim příští kroky s tím, že budou informováni (buď průběžně, nebo na závěr). Výpovědi je třeba zaznamenat dostatečně přesně – např. písemně. Je nutné, aby o rozhovoru s obětí agresori nevěděli! Přímá konfrontace oběti s agresorem je nepřijatelná! Zde je velmi důležitá role třídního učitele.

ad 3) Svědky lze vytipovat buď ve spolupráci s informátory, nebo je možné se obrátit na ty děti ve třídě, které budou pravdivě vypovídat. V počátečních stádiích šikany není obtížné svědky nalézt – navíc jsou zpravidla ochotní vypovídat. Později to může být velký problém, neboť žáci začnou přijímat normy agresorů, mají strach apod. Objektivní výpovědi svědků jsou velmi důležité pro další postup. Jde o to, abychom vybrali žáky, kteří s obětí sympatizují, kamarádí s ní nebo ji alespoň neodmítají.

ad 4) Většinou stačí, když mluvíme s jednotlivými žáky. Důležité je zorganizovat vše tak, aby o nich ostatní nevěděli (lze se domluvit např. po vyučování). Při zvolení vhodné taktiky a dodržení struktury otázek, dozvíme se prakticky vše, co potřebujeme, tzn. co? kdy? kde? kdo? jak? ... se stalo. Konfrontaci svědků můžeme využít, vyskytnou-li se ve výpovědích závažné nedostatky či protimluvy. Je možné, že si svědek vytváří alibi nebo očeřuje jiné. Opět neděláme to, že bychom konfrontovali svědky s agresory.

ad 5) Dítě, které je šikanované je třeba ochránit do doby, než bude vše vyřešeno. To lze např. zvýšením dozorů, organizačním přestávka, obědů, apod. V závažných případech, kdy je třeba dítě uchránit před výraznou agresí, může zůstat i doma. Je třeba konat tak, jak vyžaduje aktuální situace. Jde spíše o záležitost, prolínající se celou strategií vyšetřování.

ad 6) Jedná se o poslední krok ve vyšetřování. Je nezbytně nutné být velmi dobře připraveni, musíme znát fakta, mít důkazy. Agresori budou zapírat, lhát, zpochybňovat, vyvracet. Hlavní význam je v zastavení jejich činnosti – chráníme jak oběti, tak i agresory samé před následky svého jednání. Dá se použít několik technik, např. „přitlačení ke zdi“ (metody znejistění – víme toho hodně, přičemž oni neví co; výhodná je přítomnost dalšího kolegy, mocenské posazení při rozhovoru, konfrontace apod.). Lze např. upozornit na to, že každý další náznak šikanování bude trestán přísněji, vč. možné intervence Policie. V podstatě nepotřebujeme doznání. Vždy chráníme zdroje svých informací.

ad 7) Jde o důležité individuální setkání. Rodiče jsou informováni o zjištěních a závěrech školy, příp. šetření jiné instituce. Následuje dohoda o dalších opatřeních. Je-li třeba, spolupráce s rodiči probíhá již na úrovni informátorů, příp. ochrany oběti. Pokud rodiče informují školu o podezření na šikanování, je za odborné vyšetření záležitosti zodpovědný ředitel školy. Při nápravě šikanování je potřebná spolupráce vedení školy nebo školského zařízení, školního metodika prevence a dalších pedagogických pracovníků, jak s rodinou oběti, tak i s rodinou agresora. Při jednání s rodiči dbají pedagogičtí pracovníci na taktní přístup a zejména na zachování důvěrnosti informací. Je nutné předem informovat rodiče o tom, co dělat v případě, když se dozvědí o šikanování.

ad 8) Uzavření celé záležitosti probíhá před všemi žáky ve Po vyšetření šikany a potrestání viníků je třeba pracovat s celou třídou. Nejlépe v rámci třídnické hodiny je třída seznámena s problémem, vč. výchovných opatření. Šikana je problém trvalý a je třeba k tomu tak přistupovat. Ozdravení třídy je dlouhodobý proces. Je nutné nastavení nových funkčních pravidel, např.: charta třídy, třídní pravidla, apod.

PŘÍLOHA 2:

Důležité kontakty

Pedagogicko-psychologická poradna Pelhřimov

Solní 1814, 393 01 Pelhřimov; telefon: 565 323 621, 739 572 940

<https://www.pppaspcvysocina.cz/pracoviste/ppp-pelhrimov-0>

Krajský školský koordinátor prevence kraje Vysočina

Žižkova 57, Jihlava 587 33, <http://www.kr-vysocina.cz>

Okresní metodiky prevence Pelhřimov

Solní 1814, Pelhřimov 393 01

Linka bezpečí

Telefon: 116 111; <https://www.linkabezpeci.cz/>

OSPOD Humpolec

Sociálně právní ochrana dětí,

Mgr. Ladislava Petráková

tel. 565 518 199; e- mail: ladislava.petrakova@mesto-humpolec.cz